

Motion till riksdagen 2018/19:1673

av **Marta Obminska (M)**

Översyn av efterlevnad av stöd i skolan till elever med autismspektrumtillstånd

---

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om extra stöd för elever som inte befaras nå undervisningens mål och sin fulla potential och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Enligt en av portalparagraferna i skollagen (2010:800) är syftet med utbildningen att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Autismspektrumtillstånd innebär begränsningar inom områdena social interaktion, kommunikation och föreställningsförmåga. En betydande del av eleverna med autismspektrumtillstånd har normal till hög begåvning. Många barn med autismspektrumtillstånd har dessutom en ojämn begåvningsprofil. Det är inte ovanligt att eleverna har exempelvis en skolrelevant matematisk eller språklig talang.

Av skollagen framgår det att målgruppen för grundsärskolan och gymnasiesärskolan är barn och elever som inte kommer att kunna nå upp till den ordinarie skolans kunskapskrav därför att de har en utvecklingsstörning. I den nya skollagen blev det fastslaget att elever med autism, men utan utvecklingsstörning, inte tillhör målgruppen för grundsärskolan och gymnasiesärskolan. Detta innebär att många av dessa barn och elever ska gå integrerat i vanlig skola och att normalvariationen inom skolan idag är större bland eleverna än tidigare. Ofta behöver eleverna med autismspektrumtillstånd dock särskilt stöd i form av resurs (assistent), tekniska hjälpmedel eller anpassning av skollokaler.

Enligt 3 kap. 3 § skollagen ska alla barn och elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna

förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

I skollagen 3 kap. 8 § finns det även specifika bestämmelser om särskilt stöd. Där anges att en anmälan ska göras till rektorn, om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås (godkänt). Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Om utredningen visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Skollagen ska samläsas med skolförordningen (2011:185), läroplanerna och Skolverkets allmänna råd. Det framgår tydligt av skollagen att om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås (godkänt) så ska rektorn se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds och vid behov så ska särskilt stöd ges. Enligt Skolverkets juridiska vägledning Elevers rätt till kunskap, extra anpassningar och särskilt stöd kvarstår skolans ansvar för att ge särskilt stöd så länge eleven riskerar att inte nå upp till dessa kunskapskrav utan det särskilda stödet. Det innebär att vissa elever kan ha rätt till särskilt stöd trots att de till och med når upp till kraven för högre betyg, under förutsättning att de utan det särskilda stödet riskerar att inte nå de lägsta kunskapskraven (godkänt).

Den 1 juli 2016 ändrades skollagens bestämmelser om bidrag till enskilda huvudmän för förskolor och skolor i form av tilläggsbelopp för särskilt stöd till barn och elever. Genom ändringarna förtydligades att tilläggsbeloppet för en elev i behov av särskilt stöd ska vara individuellt bestämt utifrån elevens behov.

Skolkostnadsutredningen hade bland annat i uppdrag att överväga och vid behov föreslå ändringar i dagens regler för beräkning och beslut om bidrag till fristående skolor, med utgångspunkt att säkerställa lika villkor. Det särskilda stödet ska så långt som möjligt motverka konsekvenserna av funktionsnedsättningen. I utredningen (SOU 2016:66), som har lämnats över till utbildningsministern, föreslås ett antal förändringar i reglerna för hur kommunerna ger bidrag till fristående skolor. Dessa förslag innebär bland annat att ett nytt begrepp, strukturbelopp, införs. I strukturbeloppet ska ligga de resurser som fördelas efter barns och elevers olika behov och förutsättningar.

Elever med funktionsnedsättning ges alltför ofta inte stöd och stimulans så att de både når kunskapsmålen och utvecklas så långt som möjligt. Alltför många kommuner minskar fortfarande på budgeten för tilläggsbelopp eller gör mer restriktiva bedömningar på individnivå, trots att elevernas funktionsnedsättning och behov av stöd inte har minskat. Det har bland annat föräldranätverket Barn i behov konstaterat. I Autism- och Aspergerförbundets skolenkät från år 2016 pekar de på att många barn och unga med autism inte får tillräckligt stöd i skolan och att skollagen därmed inte efterlevs. Autism- och Aspergerförbundets undersökning visar att 51 procent av barnen i grundskolan har varit frånvarande på grund av bristande stöd och anpassning. Enkäten visar också på att bristande stöd i skolan påverkar betygen för barn med autism. 49 procent av dessa barn saknar godkänt betyg i svenska, engelska och matematik, vilket på sikt kan leda till utanförskap.

Det är av stor vikt att regeringen förtydligar att rätten att ges stöd och stimulans för att nå kunskapsmålen och utvecklas så långt som möjligt gäller alla barn och elever, inklusive de med funktionsnedsättning. Det måste framgå explicit att särskilt stöd ska ges så att alla barn och elever ska kunna utvecklas så långt som möjligt, även över nivån

godkänt. I Skolkommissionens utredning (SOU 2017:35) uttrycker Autism- och Aspergerförbundet, i sitt remissvar, en besvikelse över att barn och elever med funktionsnedsättning inte får en tillräcklig del av de framtida satsningarna på skolan. De är däremot positiva till att Skolkommissionen anser att kommunerna ska få starta egna resursskolor och att Skolkommissionen bland annat vill se bättre uppföljningar av stödinsatserna i skolan.

Kopplingen mellan neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och risken för socialt utanförskap är väl känd. Enligt Arbetsförmedlingen kommer bland annat grupperna arbetslösa ungdomar med bristfällig utbildning och arbetslösa med funktionsnedsättning, som innebär nedsatt arbetsförmåga, mötas av stora svårigheter att snabbt finna arbete.

Förutom mänskligt lidande resulterar utanförskap i kostnader för det offentliga. Att skära ner på särskilt stöd är att tänka ekonomiskt kortsiktigt och ha bristande förståelse för dessa barns behov och framtida liv. Enligt Skandias Utanförskapets pris började exempelvis 2 160 barn skolan i en större kommun år 2016. Av dem riskerar 277 att hamna utanför i samhället. Detta beräknas i sådana fall kosta samhället sammanlagt 4,4 miljarder kronor. En del av dem skulle kunna fångas upp om de fick rätt stöd i tid.

Med anledning av ovanstående föreslår jag att regeringen överväger att göra en översyn av den faktiska efterlevnaden av regelverket som innebär att kommunerna och skolorna är skyldiga att, direkt eller indirekt, ge särskilt stöd om det kan befaras att en elev inte kommer att nå kunskapsmålen och utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål och extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen inte har varit tillräckliga, och vid behov återkomma till riksdagen med en förtydligad och skärpt lagstiftning.

Marta Obminska (M)